

แบบฝึกซ้อมเพื่อการพัฒนาท่าทางการปฏิบัติกีตาร์เบสไฟฟ้าเบื้องต้น
ELECTRIC BASS GUITAR LESSON TO IMPROVE BASIC HAND TECHNIQUE

สุประวัติ จำเพียร*
ณรงค์ชัย ปิฎกรัษฎ์**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อสร้างแบบฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาท่าทางการปฏิบัติกีตาร์เบสไฟฟ้าเบื้องต้น (2) เพื่อประเมินประสิทธิภาพของแบบฝึกซ้อม (3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้แบบฝึกซ้อม ศึกษาจากผู้สนใจการปฏิบัติกีตาร์เบสไฟฟ้า อายุ 12 ปีขึ้นไป ทั้งหญิงและชาย จำนวน 18 คน เป็นเวลา 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง รวม 10 ชั่วโมง โดยให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนและหลังการใช้แบบฝึกซ้อมเรื่องท่าทางในแต่ละชั่วโมง ใช้ผู้สังเกตการณ์ในการประเมินกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 คน ผ่านทางการดูปฏิบัติสด 1 คนและดูจากการบันทึกเป็นวิดีโอ 2 คน มีเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละหัวข้อคือ ความถูกต้องของมือขวา มือซ้าย และคุณภาพเสียง แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ดีมาก ปานกลาง และน้อย ซึ่งมีรายละเอียดในการให้คะแนนของแต่ละระดับ ผลการวิจัยพบว่า คะแนนพัฒนาการปฏิบัติเบสไฟฟ้าของนักเรียน ทักษะการวางมือซ้ายมีการพัฒนาดีที่สุด โดยนักเรียน 15 คนมีพัฒนาการในระดับดีมาก นักเรียน 3 คนมีพัฒนาการในระดับปานกลาง รองลงมาคือ ทักษะการวางมือขวา นักเรียน 3 คนมีพัฒนาการในระดับดีมาก นักเรียน 15 คน มีพัฒนาการในระดับปานกลาง และอันดับที่ 3 คือ คุณภาพของเสียง โดยนักเรียน 2 คน ได้พัฒนาการในระดับดีมาก นักเรียน 16 คนที่มีพัฒนาการในระดับปานกลาง

คำสำคัญ: ท่าทางการปฏิบัติดนตรี / แบบฝึกซ้อม / กีตาร์เบสไฟฟ้า

Abstract

This research aims to (1) construct lessons that are intended to improve electric bass guitar basic hand technique (2) evaluate the effectiveness of the lessons (3) assess opinions of 18 participants. After the group partook in 1 hour-class per week for 10 weeks or total of 10 hours, the results are as follows: The researcher found that improvement scores of participants' left hand skill have the best result. Fifteen out of 18 participants have excellent improvement while 3 participants' improvement scores are moderate. The participants' right hand skill has moderate outcome where 3 participants have great improvement scores while 15 participants have moderate improvement scores. Lastly, the sound quality lesson results in 2 students have excellent improvement scores while 16 have moderate improvement scores.

Keywords: Hand Technique / Lesson / Electric Bass Guitar

* นักศึกษาระดับมหาบัณฑิต แผนกวิชาดนตรีศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล, suprawatj@hotmail.com

** รองศาสตราจารย์, ดนตรีวิทยา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล, narongchai.rait@gmail.com

บทนำ

ดนตรีเป็นศิลปะอันสวยงามที่สรรค์สร้างเพื่อความบันเทิงตั้งแต่สมัยโบราณ การเล่นดนตรีมาตั้งแต่ยังเยาว์วัยจะเป็นส่วนช่วยให้พัฒนาศักยภาพทางร่างกาย เกิดการพัฒนาทั้งกล้ามเนื้อมัดเล็กและมัดใหญ่ มีส่วนช่วยให้ร่างกายแข็งแรงและมีกำลัง การจดจำท่าทางการเล่นที่ถูกต้องตั้งแต่เริ่มแรกจะช่วยให้อวัยวะเกิดการพัฒนาการปฏิบัติในท่าทางนั้นๆ ซึ่งสามารถพัฒนาการเล่นต่อไปในการปฏิบัติส่วนที่ยากขึ้นหรือเทคนิคการเล่นที่ยากมากขึ้นต่อไปในอนาคต การปฏิบัติการฝึกซ้อมต่างๆ จะทำได้โดยง่ายเป็นเกิดปัญหาในการเล่นที่ผิดพลาดน้อยลง การผสมผสานลีลาท่าทางในการเล่นช่วยให้มีสมาธิเกี่ยวกับเรื่องจังหวะ ส่งผลกับร่างกายจดจำในสิ่งที่กระทำในการเล่นดนตรีนั้นๆ

กีตาร์เบส (Bass Guitar) สามารถเรียกได้ทั้ง เบส กีตาร์เบส เบสไฟฟ้าหรือกีตาร์เบสไฟฟ้า อย่างไรก็ตาม เป็นเครื่องดนตรีที่นิยมนำมาประกอบการบรรเลงในวงสตริงคอมโบ วงคอมโบและวงดนตรีประเภทหัตถ์ดนตรีนั้นคือวงดนตรีที่ใช้บรรเลงในงานรื่นเริง จนเป็นเครื่องดนตรีหลักของวงดนตรีดังกล่าว (ไพรัช มากกาญจนกุล 2540) ซึ่งโดยพื้นฐานแล้ว เบส เป็นเครื่องดนตรีตระกูลเดียวกับกีตาร์จึงมีลักษณะคล้ายกัน เพียงแต่เบสนั้นจะให้เสียงที่ทุ้มต่ำและมีจำนวนของสายน้อยกว่าของกีตาร์ ซึ่งเสียงที่ทุ้มต่ำกว่าของกีตาร์นั้นเกิดจากการที่เบสนั้นมีสายที่ใหญ่กว่าของกีตาร์มากจึงทำให้การกำเนิดเสียงของเบสเป็นเสียงที่ทุ้มต่ำกว่า โดยความใหญ่ของสายของกีตาร์เบสนั้นจะทำให้การควบคุมการเล่นเพื่อที่จะให้ได้เสียงออกมาอย่างสม่ำเสมอเป็นไปได้อย่างยาก เพราะการออกแรงการกดที่สายเพื่อให้เกิดเสียงนั้นต้องออกแรงมากกว่าของกีตาร์มาก และรูปร่างหน้าตาของเบสนั้นอาจจะคล้ายกับกีตาร์แต่มีรูปร่างที่ใหญ่กว่าและมีคอที่ยาวกว่ากีตาร์มาก จึงทำให้การกำเนิดเสียงนั้นทุ้มกว่าและมือที่ใช้ในการเล่นที่คอเบสนั้นต้องเคลื่อนไหวไกลกว่าของกีตาร์มาก ปกติเบสไฟฟ้าจะมี 4 สายเป็นประเภทที่นิยมใช้กันมากที่สุดและเล่นได้ง่ายที่สุด แต่มีการพัฒนารุ่นพิเศษที่มีจำนวนสายที่มากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการใช้ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล มีทั้ง 5 สาย หรือ 6 สาย ซึ่งเบสไฟฟ้าชนิดนี้เหมาะสำหรับใช้ในการโซโลหรือเมื่อผู้เล่นต้องการโซโลเทคนิคขั้นสูง เพราะในการเล่นเบสที่มีสายมากขึ้นนั้น คอของเบสก็จะมีขนาดที่กว้างขึ้นด้วย ซึ่งหมายความว่าผู้เล่นต้องอาศัยเทคนิคการเล่นที่ยากมากขึ้นตามไปด้วย รวมไปถึงท่าทางการเล่น การวางนิ้วและการจับในตำแหน่งต่างๆ ก็จะต้องแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับความชำนาญและการฝึกฝนเพื่อให้อวัยวะส่วนนี้มือ กล้ามเนื้อแขน ลำตัวหรือทั้งร่างกายได้เกิดความเคยชินกับการปฏิบัติกีตาร์เบสของตนเอง เพราะฉะนั้นสำหรับผู้เริ่มต้นควรใช้เบส 4 สาย เนื่องจากกีตาร์เบสนั้นเป็นเครื่องดนตรีที่สามารถเล่นได้ง่ายเพราะอาศัยเพียงการใช้เพียงมือเปล่าในการเล่นและไม่จำเป็นต้องพึ่งพาอุปกรณ์ในการเล่น เช่น การใช้ปิ๊กติดเหมือนการเล่นกีตาร์ หรือหากต้องการจะใช้ ปิ๊กเล่นเบสนั้นก็สามารถทำได้ ซึ่งในการเล่นเบสนั้นมือขวาก็จะใช้เพียงมือเปล่าในการเล่น โดยใช้เพียงนิ้วชี้และนิ้วกลาง หรือบางคนอาจใช้เพียงนิ้วเดียวเล่น เพราะความง่ายในการกำเนิดเสียงซึ่งไม่ต้องพึ่งพาอะไรมาก เพียงสะกดนิ้วไปที่สายเบสก็จะเกิดเสียงขึ้นมาแล้ว และในการเล่นเบสนั้นไม่ต้องจับเป็นคอร์ดซึ่งจะต้องใช้นิ้วมือซ้ายทั้งหมดในการจับคอร์ดเหมือนกับกีตาร์ แต่เป็นเพียงการใช้นิ้วมือเพียงนิ้วเดียวกดที่คอเบส ส่วนใหญ่จะใช้เพียงนิ้วชี้ นิ้วกลางก็สามารถเล่นเป็นคอร์ดและบรรเลงร่วมกับกีตาร์กับกลองได้แล้ว หรือบางครั้งนั้นก็กีตาร์เบสแทบจะไม่ต้องใช้นิ้วมือซ้ายในการจับคอร์ดบนคอเบสเลยด้วยซ้ำ ส่วนในการบรรเลงร่วมกับวงดนตรีนั้นก็เพียงสังเกตและเล่นตามจังหวะกระดิ่งของกลองเท่านั้น

เบสนั้นถือว่าเป็นหัวใจหลักของวงดนตรีที่จะต้องเล่นคู่กับกลอง ดังนั้นวงดนตรีที่เล่นได้ไพเราะหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับจังหวะ ซึ่งก็คือส่วนของเบสกับกลอง ดังนั้นมือเบสควรที่จะแม่นยำและมีความแข็งแรงในการเล่นตัวโน้ตที่ชัดเจนสม่ำเสมอ จึงต้องอาศัยการฝึกฝนประกอบกับการจดจำท่าทางที่ถูกต้อง (สัมฤทธิ์ มะสิกะ 2549:9) ซึ่งสอดคล้องกับ สุภางค์ วงษ์จันทร์ ซึ่งกล่าวว่า สิ่งสำคัญที่สุดเมื่อผู้เล่นถือกีตาร์อยู่ในมือก็คือ ขอให้ผู้นั้นทำที่สบายที่สุด ถ้าผู้เล่นรู้สึกว่ามันหนักก็ไม่สามารถที่จะเล่นดนตรีได้อย่างเต็มที่ (สุภางค์ วงษ์จันทร์ 2553:29) ดังนั้นในการเล่นเบสควรที่จะมีการฝึกท่าทางการเล่นที่ถูกต้องและผ่อนคลายเพื่อให้ได้เสียงดนตรีที่ต้องการ โดยใน

การเล่นเบสนั้นเสียงที่ออกมาจะต้องมีความแข็งแรง ชัดเจน สม่่าเสมอ หรือในภาษาของคนที่เล่นเบสนั้นจะเรียกกันว่าเล่นให้ “หนัก” ซึ่งกล่าวได้ว่าเสียงของเบสนั้นเปรียบเหมือนพื้นฐานโครงสร้างที่แข็งแรงของวงดนตรี หากวงดนตรีมีพื้นฐานโครงสร้างที่ไม่แข็งแรง อ่อนแอ ไม่ม่่าเสมอหรือไม่มั่นคงแล้วการบรรเลงบทเพลงของวงดนตรีนั้นๆ ก็จะไม่เกิดความไพเราะขึ้นได้เลย เพื่อให้วงดนตรีที่ร่วมในการบรรเลงนั้นมีบทเพลงที่ไพเราะมากที่สุด ผู้ที่เล่นเบสต้องมีความมั่นใจในการเล่นของตนเองเพื่อเป็นพื้นฐานของวงดนตรีที่มั่นคงและทำให้วงดนตรีนั้นประสบความสำเร็จต่อไป เพราะฉะนั้นในการเล่นเบสเพื่อให้ได้เสียงที่มีความแข็งแรง ชัดเจน หนักแน่นนั้น ต้องเกิดจากความมั่นใจในการเล่นของผู้เล่นเบส ซึ่งจะทำให้ได้ดังนั้นก็จำเป็นต้องมีการฝึกฝนอย่างถูกหลักวิธี ทั้งท่าทางการวางมือต่างๆ การวางนิ้ว ที่ถูกต้องจึงจะช่วยให้การเล่นเบสนั้นมีความแข็งแรงมากขึ้นและง่ายต่อการควบคุมเสียงของเบสได้ ดังนั้นการเริ่มต้นในการเล่นกีตาร์เบสนั้นจะมีเพียงส่วนน้อยมากๆ เท่านั้นที่จะเริ่มต้นการเล่นโดยผ่านการเรียนและศึกษากับอาจารย์ผู้สอนในโรงเรียนดนตรีที่มีการจัดสอนอย่างถูกต้องขั้นตอนซึ่งมีราคาค่าสอนค่อนข้างสูง แต่จะเริ่มการเล่นเบสโดยการศึกษาจากเพื่อนๆ โดยการให้เพื่อนสอน หรือการสังเกตจากผู้อื่น ศิลปินที่ชื่นชอบและเลียนแบบท่าทางหรืออาจจะไม่ได้สนใจในเรื่องท่าทางการเล่น จึงจดจำท่าทางที่ผิดพลาดมาตั้งแต่เริ่มแรก และหากไม่มีการแก้ไขกล้ามเนื้อก็จะจดจำการปฏิบัติในแบบนั้นซึ่งจะเป็นเรื่องยากในการพัฒนาการเล่นต่อไปในอนาคตได้

ท่าทางการเล่นดนตรีมีความสำคัญในการปฏิบัติดนตรี เพราะการปฏิบัติดนตรี ทำนั่งต้องนั่งให้สบาย วางมือ วางเท้าให้ถูกต้องตรงตามตำแหน่ง เพื่อในการบรรเลงเพลงนั้นผ่อนคลายและบรรเลงออกมาได้อย่างเต็มที่ ไม่ผิดพลาดและสามารถเล่นได้เป็นเวลานาน หากอยู่ในท่ายืนต้องยืนในท่าทางที่ถูกต้อง จากประสบการณ์ของผู้วิจัยพบว่าผู้เล่นเบสไฟฟ้าที่เริ่มหัดเล่นด้วยตนเองไม่ให้ความสำคัญและศึกษากับการทำท่าทางให้ถูกต้อง เพียงต้องการให้เล่นเป็นเพลงและเล่นได้เร็วเท่านั้น จึงเคยชินกับการปฏิบัติแบบไม่มีหลักเกณฑ์ในการวางท่าทาง ทั้งนี้ท่าทางในการปฏิบัติมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ทำให้คุณภาพเสียงที่ได้ นั้นแตกต่างกันอย่างชัดเจน และอาการปวดที่นิ้วมีนั้นก็ลดน้อยลงด้วยเช่นกัน เพราะฉะนั้นในการบรรเลงเครื่องดนตรี ที่ต้องใช้ทั้งทำนั่งและทำยืนนั้น ควรฝึกฝนท่าทางในการเล่นให้ตำแหน่งของมืออยู่ในตำแหน่งที่ใกล้เคียงกันทั้งทำนั่งและทำยืน เพื่อให้เกิดความสมดุลของร่างกาย เพื่อป้องกันการปวดเมื่อยที่เกิดจากการปฏิบัติดนตรี สามารถทำให้ควบคุมระดับเสียงและน้ำหนักของการเล่นได้ โดยแบบฝึกซ้อมนี้กล่าวถึงหลักการวางท่าทางการปฏิบัติและการฝึกซ้อมให้ไม่เมื่อยล้าและลดอาการเกร็งของกล้ามเนื้อในการปฏิบัติในแต่ละท่า ทั้งการปฏิบัติในท่ายืนและทำนั่งนั้น หนังสือของกีตาร์เบสไฟฟ้าที่กล่าวถึงเรื่องนี้ยังมีย่อย และไม่มีรายละเอียดของเนื้อหาเพียงพอที่จะนำไปฝึกปฏิบัติได้อย่างถูกวิธี ผู้ที่สนใจจึงเริ่มเรียนรู้การปฏิบัติกีตาร์เบสไฟฟ้าด้วยตนเองนั้น จึงไม่รู้จักการปฏิบัติที่ถูกต้องและขาดเงินทุนศึกษาตัวต่อตัวกับอาจารย์ผู้สอนในโรงเรียนสอนดนตรี ซึ่งมีราคาค่าสอนที่แพง จึงต้องศึกษาและค้นหาวีธีการปฏิบัติด้วยตนเองหรือจากการปรึกษาวีธีการเล่นจากเพื่อน โดยขาดหลักเกณฑ์และความถูกต้องทั้งมือซ้ายและมือขวา เกิดอาการเมื่อยล้า เล่นได้ไม่นานคุณภาพของเสียงออกมาไม่ม่่าเสมอ และทำให้ภาพรวมของเพลงในวงดนตรีนั้นไม่ดีเท่าที่ควรซึ่งเสียงที่ออกมาจากการเล่นที่ด้วยน้ำหนักที่ไม่ม่่าเสมอนั้นและคุณภาพเสียงที่ไม่ดีของเบสไฟฟ้านั้นจะเป็นที่สังเกตและได้ยินชัดเจนมากกว่า การเล่นกีตาร์ฟิวดคอร์ดเสียอีก

ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการปฏิบัติกีตาร์เบสไฟฟ้า ที่เกี่ยวข้องกับการวางตำแหน่งของมือและนิ้วมือทั้งซ้ายและขวาอย่างถูกวิธี เพื่อทำให้ร่างกายและกล้ามเนื้อได้จดจำท่าทางในการปฏิบัติกีตาร์เบสทั้งทำนั่งเล่นและทำยืนเล่น ซึ่งช่วยให้ไม่เกิดความเมื่อยล้ามากเกินไปและเกิดอาการเกร็งของนิ้วมือหรือกล้ามเนื้อที่เกิดจากการปฏิบัติที่ผิดรูปแบบ มาอธิบายให้เข้าใจง่าย โดยเน้นวิธีปฏิบัติมากกว่าทฤษฎีดนตรี โดยเรียนรู้จากแบบฝึกซ้อม แบบเรียน ซึ่งมีรูปภาพประกอบ และวิดีโอภาพเคลื่อนไหวเพิ่มเพื่อให้การปฏิบัติตามนั้นเป็นไปได้ง่ายและสามารถเข้าใจได้ง่ายมากขึ้นด้วยการเรียนรู้ด้วย

ตนเอง ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบฝึกซ้อมจากประสบการณ์ของผู้วิจัยเองและมีความเชื่อมั่นในแบบฝึกซ้อมที่ช่วยพัฒนาท่าทางการปฏิบัติกีตาร์เบสไฟฟ้าเพื่อให้ผู้สนใจเกี่ยวกับการปฏิบัติกีตาร์เบสไฟฟ้าได้รับประสิทธิผลทางการวางท่าทางที่ถูกต้องตั้งแต่เริ่มปฏิบัติ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่จะพัฒนาทางด้านดนตรี เป็นพื้นฐานที่แข็งแกร่งในการปฏิบัติกีตาร์เบสไฟฟ้ากับวงดนตรีและพัฒนาตนเองเพื่อเป็นนักดนตรีมืออาชีพที่ดีต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อสร้างแบบฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาท่าทางการปฏิบัติกีตาร์เบสไฟฟ้าเบื้องต้น
- 2) เพื่อประเมินประสิทธิภาพของแบบฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาท่าทางการปฏิบัติกีตาร์เบสไฟฟ้าเบื้องต้น
- 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้แบบฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาท่าทางการปฏิบัติกีตาร์เบสไฟฟ้าเบื้องต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ผู้สนใจปฏิบัติกีตาร์เบสไฟฟ้า ซึ่งเริ่มปฏิบัติกีตาร์เบสไฟฟ้าด้วยตนเองหรือจากการเรียนรู้จากเพื่อน ในระยะเวลาไม่เกิน 6 เดือน อายุตั้งแต่ 12 ปีขึ้นไป

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สนใจปฏิบัติกีตาร์เบสไฟฟ้าจากโรงเรียนดนตรีเอกชนที่ผู้วิจัยทำการสอนจำนวน 2 คน ซึ่งเป็นผู้ที่เรียนปฏิบัติเครื่องดนตรีอื่นและฝึกหัดกีตาร์เบสไฟฟ้าด้วยตนเอง และประกาศรับสมัครจำนวน 16 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 18 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

แบบฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาท่าทางการปฏิบัติกีตาร์เบสไฟฟ้าเบื้องต้น ตามหัวข้อที่ได้รวบรวมและเห็นว่าจะเป็นการพัฒนาการเล่นเบสไฟฟ้าได้ โดยมีขั้นตอนการจัดทำดังนี้

วางแผนการสอน โดยมีหัวข้อการสอนทั้งหมด ดังนี้

- (1) การติดด้วยมือขวาและการวางนิ้วมือขวา
- (2) การวางตำแหน่งมือซ้าย ความสัมพันธ์ของมือซ้ายและมือขวา
- (3) ความสัมพันธ์ของมือซ้ายและมือขวา สเกล C Major
- (4) การเล่นในจังหวะ 4/4 ในค่าตัวโน้ตตัวดำ
- (5) เล่นเบสไฟฟ้าในจังหวะง่าย ร่วมกับ Backing track
- (6) การวางมือในตำแหน่งโน้ตสายที่ 3 และ 4 ในคีย์ C
- (7) การวางมือในตำแหน่งโน้ตสายที่ 1 และ 2 ในคีย์ C
- (8) การเล่นสเกล Minor
- (9) การเล่นข้ามสาย การเล่นคู่ 5 และคู่ 8
- (10) การเล่นตามบทเพลงและการอ่านคอร์ด

โดยหัวข้อทั้งหมดนี้จะแบ่งออกเป็นรายชั่วโมง ได้ทั้งหมด 10 ชั่วโมง ตามลำดับ โดยมีหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท่าทางการเล่นเบสไฟฟ้าที่ใช้สังเกตทั้งหมด 3 หัวข้อใหญ่ๆ คือ การฝึกมือขวา การฝึกมือซ้าย และคุณภาพของเสียง

พัฒนาแบบฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาท่าทางการปฏิบัติกีตาร์เบสไฟฟ้าเบื้องต้น โดยนำหัวข้อที่จะทำการสอนมาใส่รายละเอียดในแต่ละชั่วโมงการสอน พัฒนาเป็นหนังสือแบบฝึกซ้อมเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียน เรื่องการพัฒนาท่าทางการเล่นเบสไฟฟ้าทั้งหมด 3 หัวข้อใหญ่ๆ คือ การฝึกมือขวา การฝึกมือซ้าย และคุณภาพของเสียง ผ่านแบบฝึกซ้อม คือ หนังสือคู่มือและวิดีโอภาพเคลื่อนไหว

แบบทดสอบก่อนและหลังการใช้แบบฝึกซ้อมเรื่องท่าทางในแต่ละชั่วโมง ใช้ผู้สังเกตการณ์ในการประเมินกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 คน ผ่านทางการดูปฏิบัติสด 1 คนและดูจากการบันทึกเป็นวิดีโอ 2 คน โดยสร้างเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละหัวข้อเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ดีมาก ปานกลาง และน้อย การทดสอบแต่ละครั้งสังเกตด้าน ความถูกต้องของท่าทางมือขวา ความถูกต้องของท่าทางมือซ้าย คุณภาพของเสียง โดยมีรายละเอียดในการให้คะแนนโดยสังเกตการเล่นของผู้เรียนซึ่งมีรายละเอียดในการให้คะแนนของแต่ละระดับ

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อแบบฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาท่าทางการปฏิบัติกีตาร์เบสไฟฟ้าเบื้องต้น ใช้การกำหนดคำถามที่เกี่ยวกับการพัฒนาการปฏิบัติเบสไฟฟ้าของผู้เรียน การทำความเข้าใจเกี่ยวกับแบบฝึกซ้อม ความชัดเจนของขั้นตอนการปฏิบัติ การนำไปใช้ได้จริงตามคำแนะนำในแบบฝึก ระยะเวลาในการปฏิบัติที่นานขึ้น คุณภาพของเสียงที่แตกต่างระหว่างก่อนและหลังใช้แบบฝึกซ้อม โดยให้ผู้เรียนเขียนบรรยายสั้นๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของแบบฝึกซ้อม ดูจากจำนวนผู้เรียนที่ทำคะแนนในแต่ละหัวข้อการสอบ เทียบกันระหว่างคะแนนปฏิบัติก่อนใช้แบบฝึกซ้อมและหลังใช้แบบฝึกซ้อม เปรียบเทียบกันเป็นรายหัวข้อ โดยจะมีหัวข้อหลักที่ใช้สังเกตคือ การวางมือขวา การวางมือซ้าย และคุณภาพของเสียง โดยสังเกตจากคะแนนการพัฒนาเฉลี่ยทั้ง 10 ชั่วโมง

เกณฑ์ระดับคะแนนการพัฒนาที่จะใช้เปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนกับหลังเรียนโดยนับเป็นจำนวนคน แยกเป็นทักษะ คือ การวางมือขวา การวางมือซ้ายและคุณภาพของเสียง

ระดับน้อย ได้คะแนนการพัฒนาน้อยกว่า 0.40 คะแนน

ระดับปานกลาง ได้คะแนนการพัฒนาระหว่าง 0.41 – 0.89 คะแนน

ระดับดีมาก ได้คะแนนการพัฒนาดังแต่ 0.90 คะแนนขึ้นไป

ผลการวิจัย

แบบฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาท่าทางการปฏิบัติกีตาร์เบสไฟฟ้าเบื้องต้น มี 2 ส่วนคือ รูปเล่มแบบฝึกซ้อมซึ่งเขียนบรรยายรายละเอียดในการปฏิบัติ และวิดีโอการสอนปฏิบัติพร้อมคำอธิบายอย่างชัดเจน โดยต้องใช้ทั้ง 2 ส่วนนี้ควบคู่กัน เนื้อหาทั้งหมดแบ่งออกเป็นรายชั่วโมง ได้ทั้งหมด 10 ชั่วโมง มีหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการพัฒนาท่าทางการเล่นเบสไฟฟ้าที่ใช้สังเกตทั้งหมด 3 หัวข้อใหญ่ๆ คือ การฝึกมือขวา การฝึกมือซ้าย และคุณภาพของเสียง ซึ่งแบบฝึกซ้อมนี้มีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาท่าทางการวางมือขวา การวางมือซ้าย และคุณภาพของเสียงของผู้เรียนได้

ประสิทธิภาพของแบบฝึกซ้อม

ตารางแสดงผลคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติกีตาร์เบสไฟฟ้าทั้ง 3 ทักษะ ได้แก่ การวางมือขวา การวางมือซ้ายและคุณภาพของเสียง จากการเรียนจำนวน 10 ชั่วโมง ของนักเรียนกลุ่มทดลองแต่ละคนทั้งสิ้น 18 คน โดยได้จากการเฉลี่ยคะแนนการประเมินที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน มีผลคะแนนเฉลี่ย ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ยและคะแนนการพัฒนาของทักษะที่ 1 การวางมือขวา

นักเรียนคนที่	คะแนน		
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	การพัฒนา
1	1.60	2.37	0.77
2	2.00	2.67	0.67
3	1.77	2.50	0.73
4	1.63	2.53	0.90
5	2.13	2.80	0.67
6	1.80	2.53	0.73
7	1.60	2.27	0.67
8	1.70	2.57	0.87
9	1.37	2.00	0.63
10	1.87	2.53	0.67
11	1.70	2.47	0.77
12	1.50	2.50	1.00
13	2.03	2.80	0.77
14	2.03	2.73	0.70
15	2.00	2.77	0.77
16	1.43	2.37	0.93
17	1.93	2.60	0.67
18	2.43	2.93	0.50

จากตารางที่ 1 พบว่าในทักษะที่ 1 การวางมือขวาพบว่ามึนักเรียนที่มีคะแนนการพัฒนาในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ คือจำนวน 15 คน คะแนน 3 อันดับสูงสุดคือ 0.87, 0.77 และ 0.73 คะแนน รองลงมาคือคะแนนการพัฒนาระดับดีมาก จำนวน 3 คน

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ยและคะแนนการพัฒนาของทักษะที่ 2 การวางมือซ้าย

นักเรียนคนที่	คะแนน		
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	การพัฒนา
1	1.50	2.53	1.03
2	1.60	2.63	1.03
3	1.47	2.50	1.03
4	1.33	2.63	1.30
5	1.73	2.63	0.90
6	1.47	2.57	1.10
7	1.53	2.57	1.03
8	1.60	2.63	1.03
9	1.43	2.47	1.03
10	1.63	2.47	0.83
11	1.50	2.57	1.07
12	1.30	2.33	1.03
13	1.60	2.67	1.07
14	2.00	2.80	0.80
15	1.73	2.77	1.03
16	1.33	2.50	1.17
17	1.63	2.57	0.93
18	2.40	3.00	0.60

จากตารางที่ 2 พบว่าในทักษะที่ 2 การวางมือซ้ายพบว่ามึนักเรียนที่มีคะแนนการพัฒนาในระดับดีมากเป็นส่วนใหญ่ คือจำนวน 15 คน คะแนน 3 อันดับสูงสุดคือ 1.17, 1.10 และ 1.07 คะแนน รองลงมาคือคะแนนการพัฒนาระดับปานกลาง จำนวน 3 คน

ตารางที่ 3 คะแนนเฉลี่ยและคะแนนการพัฒนาของทักษะที่ 3 คุณภาพเสียง

นักเรียนคนที่	คะแนน		
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	การพัฒนา
1	1.17	2.20	1.03
2	1.50	2.43	0.93
3	1.67	2.40	0.73
4	1.60	2.43	0.83
5	1.93	2.53	0.60
6	1.37	2.13	0.77
7	1.63	2.30	0.67
8	1.80	2.60	0.80
9	1.47	2.33	0.87
10	1.70	2.40	0.70
11	1.70	2.40	0.70
12	1.70	2.30	0.60
13	1.57	2.30	0.73
14	2.20	2.83	0.63
15	2.03	2.73	0.70
16	1.77	2.43	0.67
17	1.90	2.63	0.73
18	2.57	3.00	0.43

จากตารางที่ 3 พบว่าในทักษะที่ 3 คุณภาพเสียงพบว่ามีนักเรียนที่มีคะแนนการพัฒนาในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ คือจำนวน 16 คน คะแนน 3 อันดับสูงสุดคือ 0.87, 0.83 และ 0.80 คะแนน รองลงมาคือ คะแนนการพัฒนาระดับดีมาก จำนวน 2 คน

สรุปจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 18 คน ผลคะแนนการพัฒนาการปฏิบัติเบสไฟฟ้าของนักเรียน พบว่า ทักษะที่ 2 การวางมือซ้ายมีการพัฒนาดีที่สุด โดยมีจำนวนนักเรียน 15 คนที่สามารถพัฒนาในระดับดีมาก นักเรียนจำนวน 3 คนได้คะแนนการพัฒนาในระดับปานกลาง รองลงมาคือ ทักษะที่ 1 การวางมือขวา นักเรียนจำนวน 3 คนมีคะแนนการพัฒนาระดับดีมาก จำนวน 15 คน มีการพัฒนาในระดับปานกลาง และอันดับที่ 3 คือทักษะที่ 3 คุณภาพของเสียง มีนักเรียนจำนวน 2 คนได้คะแนนการพัฒนาในระดับดีมาก จำนวน 16 คนที่มีคะแนนการพัฒนาในระดับปานกลางหากสังเกตคะแนนก่อนเรียนของทั้ง 3 ทักษะ มีคะแนนน้อยบ้างมากบ้าง แตกต่างกันไปเพราะพื้นฐานทางการปฏิบัติกีตาร์เบสไฟฟ้าของผู้เรียนแต่ละคนนั้นไม่เท่ากัน ส่วนคะแนนหลังเรียนมีคะแนนที่เพิ่มขึ้นในระดับค่อนข้างใกล้เคียงกันเพราะหลังจากได้ใช้แบบฝึกซ้อมและได้ดูวิดีโอประกอบ แล้วนั้น ผู้เรียนได้รับความรู้ที่เหมือนกันและมีการเข้าใจหลักการปฏิบัติที่เหมือนกัน คะแนนจึงออกมาค่อนข้างใกล้เคียงกัน

ความคิดเห็นของผู้ใช้แบบฝึกซ้อม

จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้แบบฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาท่าทางการปฏิบัติกีตาร์เบสไฟฟ้าเบื้องต้น จำนวน 18 คน ผู้ใช้แบบฝึกซ้อมมีความคิดเห็นดังนี้

คำถามข้อที่ 1 ในชุดแบบนี้มีจุดใดที่คิดว่าเป็นประโยชน์ต่อการเล่นเบสไฟฟ้าของตนเองบ้าง

- 1) หลักการปฏิบัติกีตาร์เบสไฟฟ้าพร้อมกับบทเพลง การฝึกการเล่นให้ตรงกับจังหวะ วิธีการเล่นร่วมกับวงดนตรี หรือการเล่นร่วมกับเครื่องดนตรีชนิดอื่น ทำให้เกิดความเพลิดเพลิน
- 2) หลักการใช้นิ้วมือที่เหมาะสมทำให้ไม่สับสนและมีความรวดเร็วในการเปลี่ยนคอร์ด
- 3) ได้รับความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีดนตรีเบื้องต้นที่สามารถนำไปพัฒนาความรู้ต่อไปได้

คำถามข้อที่ 2 ในชุดแบบฝึกซ้อมเบสไฟฟ้าที่ได้ศึกษามานี้มีจุดใดที่ควรปรับปรุงแก้ไขบ้าง

- 1) ผู้ที่ยังไม่มีความรู้เรื่องการปฏิบัติกีตาร์เบสไฟฟ้าสามารถนำแบบฝึกซ้อมนี้ได้ศึกษาได้
- 2) เนื้อหาเข้าใจได้ง่าย สามารถปรับเปลี่ยนการปฏิบัติได้อย่างรวดเร็ว
- 3) มีตัวอย่างที่เข้าใจง่าย ชัดเจนและสามารถปฏิบัติตามตัวอย่างได้ รวมถึงรายละเอียดของเนื้อหาที่เข้าใจง่าย ทำให้มีการพัฒนาในการปฏิบัติได้ง่าย

คำถามข้อที่ 3 ในด้านเนื้อหา มีความเหมาะสมหรือควรในการปรับปรุงอย่างไรบ้าง

- 1) เนื้อหา มีความเหมาะสมแล้วกับการใช้ศึกษาการปฏิบัติในระดับเบื้องต้น ที่ผู้ใช้สามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว เข้าใจได้ง่าย และสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้ทันที
- 2) ได้รับรู้ถึงวิธีการเล่นอย่างถูกต้อง ทำให้มีความมั่นใจในการปฏิบัติกีตาร์เบสไฟฟ้ามากขึ้น
- 3) ได้ความรู้เกี่ยวกับตัวโน้ตพื้นฐาน สามารถนำความรู้ทางดนตรีต่างๆ ไปพัฒนาต่อไปได้ในอนาคต

คำถามข้อที่ 4 ในด้านสื่อการเรียนการสอนคือ รูปเล่มและวิดีโอ ภาพประกอบและความชัดเจนของวิดีโอควรปรับปรุงคุณภาพอย่างไรบ้าง

- 1) วิดีโอตัวอย่างชัดเจนและอธิบายวิธีการเล่นได้ดี เข้าใจง่าย สามารถปฏิบัติตามได้ทันที
- 2) สามารถเรียนรู้วิธีการจับคอร์ดต่างๆ ได้จากการดูวิดีโอได้ทันที
- 3) รูปเล่มของแบบฝึกซ้อมมีความชัดเจนและมีคำอธิบายที่เข้าใจง่าย ศึกษาพร้อมกับการดูวิดีโอทำให้ยิ่งเข้าใจได้ง่ายมากขึ้น

คำถามข้อที่ 5 ในด้านระยะเวลาในการศึกษาข้อมูลมีความเหมาะสมหรือควรปรับปรุงเป็นอย่างไรบ้าง

- 1) ต้องการเวลาซ้อมระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนให้มากกว่านี้ เพื่อให้เกิการพัฒนาได้อย่างเต็มที่
- 2) ด้านระยะเวลา กับเนื้อหาในแต่ละชั่วโมงมีความเหมาะสมสำหรับการศึกษา เนื้อหาวิธีการปฏิบัติกีตาร์เบสไฟฟ้าให้ถูกต้องและเรื่องทฤษฎีดนตรีเรื่องตัวโน้ต สเกลต่างๆ ก็เหมาะสมสำหรับการศึกษาในระดับต้นแล้ว
- 3) สามารถเข้าใจวิธีการจับคอร์ดที่ถูกต้อง ได้รู้เรื่องตัวโน้ตต่างๆ และได้พัฒนาวิธีการปฏิบัติกีตาร์เบสไฟฟ้าได้อย่างเต็มที่
- 4) อยากให้มีการสอนมากกว่า 10 ครั้ง เพราะสนุกสนานกับการปฏิบัติกีตาร์เบสไฟฟ้าเป็นอย่างมาก และอยากให้มีการสอนในระดับที่สูงขึ้นต่อไปอีกด้วย

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการประเมินประสิทธิภาพของแบบฝึกซ้อม พบว่าแบบฝึกซ้อมมีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาท่าทางการวางมือขวา การวางมือซ้ายและคุณภาพของเสียงของผู้เรียนได้ เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาการสร้างแบบฝึกซ้อมการปฏิบัติเบสไฟฟ้าจากตำราต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ และปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ โดยวารสารศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นำไปทดลองใช้หาประสิทธิภาพและปรับปรุงจนได้แบบฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาท่าทางการปฏิบัติกีตาร์เบสไฟฟ้า เบื้องต้นที่มีประสิทธิภาพดี สอดคล้องกับ ข้าคม พรประสิทธิ์ กล่าวว่า ท่าทางการนั่งหรือการยืน ตำแหน่งการวางมือในการบรรเลงดนตรีนั้นมีส่วนสำคัญในการบรรเลงทั้งเรื่องผลกระทบต่อเสียงที่บรรเลงออกมาจากเครื่องดนตรีและท่าทางการเล่นที่สง่างามดูสวยงามน่ารับชม ต้องนั่งหรือยืนที่สง่างามให้ถูกต้องผ่อนคลายไม่เกร็งขา แขนหรือลำตัวส่วนใดส่วนหนึ่ง ลำตัวอยู่ในท่าทางที่สบายไม่เหยียดและเกร็งจนเกินไปนอกจากเรื่องความถนัดและดูสวยงามแล้วยังมีผลต่อเสียงและการบรรเลงอีกด้วย ในการใช้กำลังในการบรรเลงดนตรีนั้นหากผู้บรรเลงใช้กำลังกดของมือซ้ายและมือขวาที่เหมาะสมและพอดี ผสมผสานกันได้อย่างลงตัว ไม่ออกแรงข้างใดข้างหนึ่งมากเกินไป จะทำให้เสียงดนตรีที่บรรเลงออกมานั้นมีความไพเราะและได้เสียงพอดี (ข้าคม พรประสิทธิ์ 2548:11) และสายันต์ บุญใบ กล่าวว่า ท่าทางการจับหรือถือเครื่องดนตรีนั้นเป็นส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการบรรเลงดนตรีเพราะหากจับเครื่องดนตรีหรือถือเครื่องดนตรีในท่าทางที่ไม่ถูกต้องแล้วนั้น จะทำให้เกิดความไม่สมดุลของร่างกายทำให้การบรรเลงเครื่องดนตรีนั้นๆ ทำได้อย่างไม่เต็มที่เสียงที่ออกมาไม่แข็งแรง ไม่มีความชัดเจน ขาดความสม่ำเสมอและขาดการสื่ออารมณ์ของบทเพลงไปได้ อีกอย่างคือจะทำให้การจับหรือถือประคองเครื่องดนตรีนั้นเกิดความเมื่อยล้า ไม่สบายตัวและยากต่อการเล่น ทำให้ส่วนใดส่วนหนึ่งเกร็งมากเกินไป เช่น นิ้วมือเกิดการสัมผัสกับเครื่องดนตรีที่ไม่ถูกตำแหน่งทำให้องศาของนิ้วมือที่สัมผัสกับเครื่องดนตรีผิดเพี้ยน จึงทำให้นิ้วมือนั้นต้องออกแรงในการกดมากกว่าปกติ จึงทำให้เกิดอาการปวดของกล้ามเนื้อได้ เพราะฉะนั้นการเรียนรู้ท่าทางการปฏิบัติเครื่องดนตรีอย่างถูกต้องนั้นจะช่วยให้ผู้เล่นพัฒนาการเล่นได้อย่างสมบูรณ์แล้วยังเป็นการช่วยให้การบรรเลงเพลงนั้นได้เสียงที่ออกมาอย่างเต็มประสิทธิภาพมากที่สุด (สายันต์ บุญใบ 2546:95)

จากการศึกษาพบว่า การพัฒนาท่าทางการปฏิบัติกีตาร์เบสไฟฟ้าเบื้องต้น ทั้ง 3 ทักษะ การวางมือขวา การวางมือซ้ายและคุณภาพของเสียง มีประเด็นที่อภิปรายดังนี้

ทักษะที่ 1 การวางมือขวา ผู้เรียนส่วนใหญ่มีการพัฒนาเพิ่มขึ้นในระดับปานกลาง เนื่องจากในการใช้มือขวาในการปฏิบัตินั้นใช้เพียงนิ้วชี้และนิ้วกลางในการตีคอร์ดกีตาร์เบสไฟฟ้าเท่านั้น ซึ่งพื้นฐานของผู้เรียนส่วนใหญ่มีความรู้ในทักษะการใช้มือขวาปฏิบัติกีตาร์เบสไฟฟ้ามาก่อนจากการสังเกตเพื่อนหรือศิลปินที่ชื่นชอบและฝึกซ้อมด้วยตนเอง โดยรู้วิธีการใช้นิ้วชี้และนิ้วกลางในการตีคอร์ดมาบ้างแล้วในการใช้แบบฝึกซ้อมเพียงปรับให้การใช้นิ้วชี้และนิ้วกลางสามารถติดสลับกันได้อย่างสม่ำเสมอและปรับรูปแบบการวางนิ้วหัวแม่มือให้อยู่ในตำแหน่งที่กำหนดจึงทำให้คะแนนก่อนเรียนกับหลังเรียนที่ได้มีระยะห่างกันไม่มากนัก บางคนใช้เพียงนิ้วชี้นิ้วเดียวหรือนิ้วกลางนิ้วเดียว การปรับเปลี่ยนจึงสามารถทำได้มากแต่เป็นส่วนน้อยเท่านั้น จึงทำให้การพัฒนาการวางมือขวาสูงขึ้นในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ สัมฤทธิ์ มะสีเก ได้กล่าวถึงการเล่นเบสไฟฟ้าโดยใช้นิ้วดีดไว้ว่า การฝึกมือขวา วิธีการฝึกนั้นให้นิ้วโป้งวางบนปิ๊กอัพ หรือจะวางไว้บนสายก็ได้ตามถนัด การดีดจะดีดสลับนิ้วชี้กับนิ้วกลาง โดยเริ่มจะนิ้วชี้ก่อน (สัมฤทธิ์ มะสีเก 2549:16) และไพรัช มากกาญจนกุล ได้กล่าวถึงการเล่นเบสไฟฟ้าโดยการใช้นิ้วดีดไว้ว่า การดีดสายกีตาร์เบสนั้นนิยมใช้กันมี 2 วิธีคือ ใช้นิ้วโป้งดีด โดยใช้นิ้วโป้งในการดีดสายลงมาจะให้เสียงที่นุ่มนวล แต่จะไม่สามารถเล่นจังหวะที่เร็วมากๆ ได้ และการใช้นิ้วชี้กับนิ้วกลางติดสลับกันเป็นรูปแบบการเล่นที่นิยมกันเป็นอย่างมาก ให้เสียงที่แข็งแรงและทำความเร็วได้ดีเมื่อจะต้องเล่นในจังหวะที่เร็ว (ไพรัช มากกาญจนกุล 2540:15)

ทักษะที่ 2 การวางมือซ้าย ผู้เรียนส่วนใหญ่มีการพัฒนาเพิ่มขึ้นในระดับดีมาก เนื่องจากการใช้มือซ้ายในการปฏิบัติกีตาร์เบสไฟฟ้านั้นต้องใช้นิ้วมือทั้ง 4 นิ้วในการกดลงไปทีคอเบสและยังต้องสังเกตถึงการใช้นิ้วหัวแม่มือในการช่วยจับที่ด้านหลังคอเบส ซึ่งพื้นฐานของผู้เรียนส่วนใหญ่ขาดความรู้ในทักษะการใช้มือซ้ายปฏิบัติกีตาร์เบสไฟฟ้า โดยวิธีการใช้มือซ้ายของผู้เรียนนั้นส่วนใหญ่จะใช้อย่างไม่มีหลักการ คือ ไม่นำนิ้วถึงการใช้นิ้วหัวแม่มือในการช่วยจับที่ด้านหลังคอเบสเพื่อเพิ่มกำลังในการกดคอร์ด และใช้นิ้วเพียงนิ้วเดียวในการกด

คอร์ต จนไปถึงการเปลี่ยนคอร์ตก็ยังคงใช้นิ้วเดิมในการจับคอร์ต ไม่ยอมใช้นิ้วมือให้ครบทั้งหมด จึงทำให้ขาดความรวดเร็วในการเปลี่ยนคอร์ตและไม่มีกำลังในการกดคอร์ต ทำให้คะแนนก่อนเรียนอยู่ในระดับต่ำเป็นส่วนใหญ่และหลังจากใช้แบบฝึกซ้อมจำเกิดความเข้าใจ ก็ทำให้คะแนนหลังเรียนมีระดับคะแนนที่มากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด จึงทำให้มีการพัฒนาสูงขึ้นในระดับดีมาก สอดคล้องกับ สัมฤทธิ์ มะสิกะ กล่าวถึงการฝึกมือซ้ายว่า การเริ่มฝึกการจัดคอร์ตมือซ้ายนั้นจะเริ่มจากสายเล็กก่อนเพราะมือผู้เริ่มเล่นนั้นยังไม่มีแรง สายเล็กจะช่วยให้กดได้ง่ายกว่าสายใหญ่ เริ่มจากใช้นิ้วชี้กดที่แฟรท์ แล้วต่อด้วยนิ้วกลาง นิ้วนาง และนิ้วก้อย เรียงลงมา (สัมฤทธิ์ มะสิกะ 2549:21) และสมชาย เกรียงอารีกุล กล่าวถึงการใช่มือซ้ายจับคอร์ตไว้ดังนี้ ในการเล่นโน้ตแต่ละตัวนั้นขอให้เพื่อนๆ ปฏิบัติตามคำแนะนำต่างๆ เหล่านี้ (1) ให้กดสายโดยใช้ปลายนิ้วพยายามให้นิ้วชิดกับแฟรท์มากๆ (2) กดสายให้แน่นกับแฟรท์ บอร์ดเพื่อให้เสียงดังคงที่ (3) ใช้นิ้วให้ตรงตำแหน่ง (เช่น นิ้วชี้อยู่แฟรท์ที่หนึ่ง นิ้วกลางอยู่แฟรท์ที่สอง นิ้วนางอยู่แฟรท์ที่สามและนิ้วก้อยอยู่แฟรท์ที่สี่) (4) นิ้วของมือซ้ายควรแตะอยู่กับสายตลอดเวลา ยกเว้นในกรณีที่ติดสายเปล่า ให้นิ้วขึ้นห่างจากสายเล็กน้อย (สมชาย เกรียงอารีกุล 2548:33)

ทักษะที่ 3 คุณภาพของเสียง ผู้เรียนส่วนใหญ่มีการพัฒนาเพิ่มขึ้นในระดับปานกลาง เนื่องจากมีการพัฒนาท่าทางการวางมือขวาและมือซ้ายที่ดีขึ้น โดยผู้เรียนสามารถปรับเปลี่ยนท่าทางการปฏิบัติ สามารถออกแรงในการกดคอร์ตของมือข้างซ้ายและมีแรงในการใช้นิ้วมือข้างขวาติดกีตาร์เบสไฟฟ้าอย่างเต็มที่ โดยวิธีการใช้มือทั้ง 2 ข้างของผู้เรียนหลังจากใช้แบบฝึกซ้อมผู้เรียนมีความเข้าใจในการปรับเปลี่ยนท่าทางให้ถูกต้อง ทำให้คุณภาพของเสียงที่ได้หลังเรียนมีคะแนนที่มากขึ้น จึงทำให้คุณภาพของเสียงมีการพัฒนาสูงขึ้นในระดับปานกลาง สอดคล้องกับอริศรา ผูกพัน ได้ศึกษาศิลปะการสอนท่าทางและท่วงท่าในการบรรเลงเปียโนของอาจารย์สอนเปียโนที่มีชื่อเสียงในประเทศไทย 3 ท่านโดยสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ ตั้งแต่เดือนสิงหาคมถึงเดือนพฤศจิกายน 2551 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครอบคลุมเนื้อหาความรู้ที่เป็นประเด็นหลัก คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลเรื่องประวัติ ความสำคัญ ข้อแนะนำต่างๆ ในการใช้ท่าทางและท่วงท่ารวมทั้งข้อมูลเรื่องส่วนตัวผู้เป็นกรณีศึกษาเอง ประสบการณ์ในการแสดง ประสบการณ์การสอน ปัญหาการฝึกและการสอนกรณีบาดเจ็บจากการเล่นเปียโน และข้อแนะนำเรื่องการใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายไม่ว่าจะเป็น ท่าทาง ท่วงท่า และอิริยาบถในการเล่นเปียโนอันว่าด้วยการสอนเป็นหลัก นอกจากนั้นแล้วข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์นอกเหนือจากการสัมภาษณ์ยังแสดงให้เห็นว่าการสอนเรื่องคุณภาพของเสียง และรูปแบบเทคนิคที่ใช้ในการเล่นร่วมด้วยนั้น ยังส่งผลต่อการใช้ท่วงท่าและท่าทาง การผ่อน ระบบหมุนเวียนของโลหิต การถ่ายน้ำหนัก การจินตนาการ การคิดวิเคราะห์และการจดจำของนักเรียน รวมทั้งประวัติของนักเรียนด้วย เนื่องจากความต้องการที่จะให้รายละเอียดเรื่องการสอนท่วงท่าและท่าทาง จึงต้องมีภาพประกอบ (อริศรา ผูกพัน 2552)

จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้แบบฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาท่าทางการปฏิบัติกีตาร์เบสไฟฟ้าเบื้องต้น มีประเด็นที่อภิปรายดังนี้

คำถามข้อที่ 1 ในชุดแบบฝึกซ้อมเบสไฟฟ้าที่ผู้เรียนได้ศึกษานั้น ผู้เรียนได้ประโยชน์จากการปฏิบัติเบสไฟฟ้าร่วมกับบทเพลง ซึ่งต้องอาศัยการสังเกตจากเสียงกระเดื่องของกลองชุด เป็นที่พอใจเป็นอย่างมากสำหรับผู้เรียนสำหรับความรู้ที่ได้รับเรื่องการสังเกตจังหวะจากกลองชุด ซึ่งสามารถนำไปพัฒนาไปในการเล่นร่วมกับวงดนตรีหรือเครื่องดนตรีชนิดอื่น ทราบถึงหลักการใช้นิ้วมือของทั้งมือซ้ายและมือขวาในการปฏิบัติกีตาร์เบสไฟฟ้าได้อย่างเหมาะสม ไม่สับสนในการใช้นิ้วในการเปลี่ยนคอร์ต หรือการเล่นโน้ตหลายๆ ตัวต่อเนื่องก็สามารถทำได้อย่างรวดเร็ว ได้เรียนรู้ถึงทฤษฎีดนตรีเรื่อง อัตราจังหวะ ค่าของตัวโน้ต สเกลเมเจอร์และสเกลไมเนอร์ ที่สามารถนำความรู้ที่ได้รับนี้ไปพัฒนาต่อไปในอนาคต

คำถามข้อที่ 2 ในชุดแบบฝึกซ้อมเบสไฟฟ้าที่ผู้เรียนสามารถเข้าใจในเนื้อหาได้ง่าย สามารถนำแบบฝึกซ้อมนี้ไปใช้กับผู้ที่ต้องการเริ่มหัดเล่นเบสไฟฟ้าหรือผู้ที่ยังไม่เคยเล่นเบสไฟฟ้าไปศึกษาได้ ทำให้การปฏิบัติ

กีตาร์เบสไฟฟ้านั้นพัฒนาได้ง่าย ทำให้ผู้เรียนมีความสุขกับการได้รับความรู้ใหม่ๆ ตามที่ต้องการ สอดคล้องกับ
ผู้วิจัยที่ต้องการทำให้การเรียนการสอนนั้นมีความสุขสนุกสนาน ไม่น่าเบื่อจนเกินไป

คำถามข้อที่ 3 ในด้านเนื้อหาผู้เรียนมีความพอใจและสนุกสนานกับเนื้อหาที่ได้รับและสามารถเรียนรู้
ได้อย่างเต็มที่ ไม่ยาก หรือง่ายเกินไป มีความเหมาะสมกับความต้องการของการเรียนกีตาร์เบสไฟฟ้าในระดับ
เบื้องต้น สอดคล้องกับความต้องการของผู้วิจัยที่ต้องการสร้างแบบฝึกซ้อมที่สามารถเข้าใจได้ง่ายไม่ยากเกินไป
ของการปฏิบัติในระดับเบื้องต้น

คำถามข้อที่ 4 ในด้านสื่อการเรียนการสอนคือ รูปเล่มและวิดีโอ ภาพประกอบและความชัดเจนของ
วิดีโอผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า มีความชัดเจน มีคำอธิบายที่เข้าใจง่าย เนื้อหาน่าตื่นเต้น สนุกสนาน
และน่าติดตาม สามารถปฏิบัติตามได้จริง ทำให้มีกำลังใจในการฝึกซ้อมมากขึ้น สอดคล้องกับความต้องการ
ของผู้วิจัยที่ต้องการให้ผู้ใช้แบบฝึกซ้อมสามารถนำแบบฝึกซ้อมนี้ไปใช้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองได้

คำถามข้อที่ 5 ในด้านระยะเวลาในการศึกษาข้อมูลผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า ผู้เรียนต้องการ
เวลาซ้อมที่มากกว่านี้ เพราะอยากพัฒนาการปฏิบัติของตนเองให้ได้เต็มที่ และอยากให้มีหลักสูตรการสอน
ปฏิบัติกีตาร์เบสไฟฟ้าที่สูงมากกว่าระดับเบื้องต้น เพื่อผู้เรียนจะได้พัฒนาการปฏิบัติและแนวทางการปฏิบัติที่
หลากหลายมากขึ้น แต่ในชุดแบบฝึกซ้อมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นเป็นเพียงการสอนปฏิบัติกีตาร์เบสไฟฟ้าในระดับ
เบื้องต้นเท่านั้น ทำให้ผู้เรียนเกิดความผิดหวังเล็กน้อย

รายการอ้างอิง

- ข้าคม พรประสิทธิ์. 2548. *การดีดจะเข้เบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ไพรัช มากกาญจนกุล. 2540. *กีตาร์เบส*. กรุงเทพมหานคร: ลนารการพิมพ์.
- สุภาวงศ์ วงษ์จันทร์. 2553. *กีตาร์เบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร. บางกอกบล็อก-ออฟเซ็ทการพิมพ์.
- สมชาย เกรียงอารีกุล. 2548. *เริ่มต้นหัดกีตาร์เบส*. กรุงเทพมหานคร: เพื่อนนักกีตาร์และคอมพิวเตอร์ฟู้ด.
- สัมฤทธิ์ มะสีกะ. 2549. *เบสเบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน).
- สายันต์ บุญใบ. 2546. *การปฏิบัติแซกโซโฟน*. ปรินูญานินพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สกลนคร. สกลนคร.
- อริศรา ผูกพัน. 2552. *ศิลปะการสอนท่าทางและท่วงท่าในการบรรเลงเปียโน*. ปรินูญานินพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล. นครปฐม.